

FEE / Eco-Schools
Rohelise kooli programm Eestis
Rohelise lipu taotlusvorm 2024

Haridusasutuse nimetus	Luunja Lasteaed Midrimaa
Lippu taotletakse ¹	kolmandat korda ja me soovime uut - mastilippu (masti kõrgus on 6 meetrit)
Asukoht (aadress)	Uus 3 Luunja alev Luunja vald Tartumaa 62222
Kodulehe aadress	https://midrimaa.luunja.ee/
Õpilaste / laste arv haridusasutuses	162
Rohelise kooli programmiga liitumise kuu ja aasta	22.09.2018
Rohelise kooli töörühma (ehk keskkonnatöörühma) juhi nimi, e-posti aadress ja mobiilnumber	Lia Raat lia.raat@midrimaa.edu.ee 53322167

1. Keskkonnakampaaniates, projektides ja tegevustes osalemine

1.1. Kohalikes, üleriigilistes ja rahvusvahelistes keskkonnakampaaniates, projektides ja tegevustes (sh harrastusteaduse projektid) osalemine 2023/2024. õppeaastal². Kuidas mõjutasid need haridusasutuse keskkonnateadlikkust ja/või keskkonnasäästlikku majandamist?

- 12.09 - Õppeprogramm „Orava aastaring“ VVV koostöös Vapramäel (KIK projekt) osalesid Midritriinude ja Midrikiisude koolieelikud, kes said uusi teadmisi oravate elust-olust.
- 16.09 – Maailmakoristuspäev (Midrikiilid, Midrikiisud, Midrihiired, Midrijätkud 50inimest) <https://midrimaa.luunja.ee/maailmakoristuspaev/> ; 26.09 - <https://www.facebook.com/profile.php?id=61550780890300> - arenes märkamine, tähelepanu ning teadlik käitumine puhtama keskkonna hoidmiseks.
- Nov -märts - Ühineme Kuusakoski ROHEJAHIGA, alustame küünlaümbriste kogumist. Perede teavitamine. Saime uue teadmise, miks küünlaümbriseid kogutakse ja materjale uuele kasutusringile saadetakse. Kogusime umbes 4350 küünlaümbrist kaaluga 4,4 kg.
- 02.11 - rahvusvaheline õuesõppe päev 2023 - rühmade tegevused õues. 30.11.23 kiri: The Outdoor Classroom Day team - tugevdades tervist tegutseme mitmekesisel õuekeskkonnas.

² Esmataotluse puhul võite kirjeldada ka 2022/2023. õa läbiviidud tegevusi

- Tartu maakonna koolieelikute tervise/spordipäeval osalevad koolieelikud. <https://midrimaa.luunja.ee/tartu-linna-ja-maakonna-lasteaedade-spordipaeval/> - liikumine on tervisele kasulik!
- Üleeuroopaline jäätmetekke vähendamise nädal 18.-26.nov, teemaks pakendid: rühmades projektipõhiselt, õppemängudeks ja meisterdamiseks jäätmete, sh pakendite taaskasutus; õppekäigud alevis (erinevad prügikastid, lasteaia prügimaja; prügi korjamine). Keskkonnamaskott Kasti-Kati tegevus lastega 9 rühmas vastavalt vanusele (sorteerimine; plast ja kile looduses; mida taastoodetakse plastpudelitest; pudelite taaskasutusse viimine). <https://midrimaa.luunja.ee/jaatmetekke-vahendamise-nadal-pole-meil-ainult-nadal/>; 24.11, 28.11 - <https://www.facebook.com/profile.php?id=61550780890300> Nõuandeid jagasime lapsevanematele Eliisi kaudu. Paljud meist said uusi teadmisi pakendite taaskasutamise võimalustest, mis aitab kaasa harjumusele, pakendid õigesse konteinerisse viia, jäätmeid sorteerida.
- Pere ja Kodu ning Eesti Ringmajandusettevõtete Liidu konkursil “Roheline kuusk” osalemine - 5 rühma [vaata - 21.11 - Aili Leisson](#) ja [14.11](#) Lasteaia toimub prügi teadlik sorteerimine ja võimalikult palju taaskasutust. Loe <https://midrimaa.luunja.ee/jaatmetekke-vahendamise-nadal-pole-meil-ainult-nadal/> ; vaata: [24.11](#)
- Üle-eestiline kultuuririkkuse aasta 2024 (<https://www.kul.ee/asutus-uudised-ja-kontakt/teema-aastad>) - 23.01 Viljandi pärimusmuusikute kontsert “Tidi ja Stuart” lasteaia; 08.-12.01 Talvine tervise- ja loodusnädal: avatud lasteaed töötuba setu kultuurist. Vaata: [26.01](#) Tegevused aitasid kaasa heaolu ja ühtsustunde saavutamisele ning andsid lastele uue kogemuse ning teadmisi.
- Eesti ornitoloogiaühing “Talvine aialinnuvaatlus” 26.-28.jaanuar 2024 (oleme osalenud järjepidevalt varasematel aastatel) -sel aastal tegi Midrilindude rühm üleskutse peredele, et suunata vanemaid lastega koos tegutsema ning õppida linnuliike ja nende eluviise. Lisaks valmistasid rühmad ka linnutoitu, meisterdasid taaskasutusmaterjalidest söögimaju ja katsid lindude toidulauda õuealal terve talve jooksul. Lindude teema oli lõimitud ka rühmade projektidesse. Loe: Linnusöögi valmistamine. Söögimajad õuealal: MJÄ, MHI, MLI <https://midrimaa.luunja.ee/midrimaa-talvine-tervise-ja-loodusnadal/>
- Üleriigiline Häirekeskuse konkurss “Lumest ja lumele 112” (oleme osalenud ka paljudel varasematel aastatel) - lapsed õppisid kasutama hädaabinumbrit 112, MJÄ rühma lapsed mängisid loovmänguna õuealal, kaasates ka teiste rühmade lapsed, MKi lõimisid teema digitegevustesse. Loe: <https://www.facebook.com/photo/?fbid=770100221815215&set=gm.741678914212642;> <https://midrimaa.luunja.ee/manguline-ja-digitaalne-112-midrimaal/>
- Tartumaa lasteaedade Limpa suusakoolis osalemine kujundas koolieelikute oskusi liikuda talvisel maastikul suuskadega ja aitas kaasa tervise hoidmisele. Loe: <https://midrimaa.luunja.ee/suusakooli/>
- Üle-eestiline digikoristusnädalal 22.-28.01- puhastasime sülearvutid ja telefonid tarbetust infost. Tõusis täiskasvanute teadlikkus digiseadmete koristamise vajalikkusest (mõnel kujunenud järjepidev harjumus, uute töötajate kaasamine). Digiteemat käsitleti Midrikiisude ja Midritriinude rühmades – lastes esmase digiteadlikkuse kujundamine, ohtudest arutelud. Lasteaia kokkuvõtte saadetud tagasiside ankeeti.

- Luunja valla Eesti Vabariigi sünnipäevale pühendatud laste ja noorte rongkäigus osalemine terve lasteaiaperega <https://midrimaa.luunja.ee/2024/02/> , mis aitas kaasa ühtsus- ja heaolutunde loomisele nii lasteaias kui ka valla tasandil.
- Räpina Aianduskooli projekt “100 kingitust” teemal keskkonnakaitse Video: „Kuidas Midrimaa lapsed koos Kasti-Katiga pakendite eluga tutvusid“ https://aianduskool.ee/100kingitust/?page_id=52. Kingitus meie koostööpartnerile ja tagasivaade õnnestunud keskkonna-alasest tegevusest.
- Üle-eestiline projekt “Tere, kevad!” <https://terekevad.ee/?aasta=2024&leht=os1> (oleme osalenud järjepidevalt paljudel varasematel aastatel) - projekti tegevused suunavad elusloodust märkama, uurima ning aitavad seeläbi loodust tundma õppida. Meie 2023/24 õppeaasta teema on „Aastaring Luunjas“ ning projekt toetab kevade märkide jälgimist, rühmade tegevusi matkaradadel ning mujal õuesõppes. Vaatlustesse on kaasatud kõik rühmad läbi ühisstendi materjalide, Midrikiisud ja Midrilinnud ühinesid projekti tegevustega.
- 22.03 - rahvusvaheline veepäeva järgselt 5 rühmas Midrimaa maskott Kasti-Kati vee olekute, ringluse, kokkuhoiu teemaliste tegevustega 04.04 - ekspertkohtumine Tartu Veevärgi tootmisjuhiga ja õppekäik Luunja veepuhastusjaama MKi, MTR, kus nii suured kui ka väikesed said teada, kust ja kuidas jõuab lasteaias kraani puhas joogivesi. Loe: <https://midrimaa.luunja.ee/veepaev-midrimaal/>; vaata – [04.04](#) ja [RK 04.04](#)
- 14.04 – eesti õuesõppepäev: vanemate teavitust ja üleskutsetegutseda/koguda kogemusi lastega õues, laste tagasiside peredega tehtust 15.04 rühmade hommikuringides; vaata: <https://midrimaa.luunja.ee/eesti-oesoppepaev-koos-peredega/>
- 22.-29.04 rahvusvaheline FEE Global Action Days (registreerusime). Tegutseme 2 teemal: lindude ja nende rände jälgimine ning prügi koristamine Luunja alevis.
- Eesti Maaülikooli /Tartu 2024 projekt „Kasvades oma toiduga“ (<https://kasvadesomatoiduga.emu.ee/loovharidusprogramm/haridusasutuste-koostoovorgustik/>) : Kasvades oma hernestega (26.02 - 17.05) - osalevad kõik rühmad; [vaata - 04.04 Marie Ivanova](#). Kasvades oma kaalika ja naeriga (22.04 -16.09) – osalevad kõik rühmad. Saame praktilise kogemuse taimede kasvatamisest ja tervisliku lisa toidulauale.
- 18.05 – rahvusvaheline õuesõppepäev: rühmade tegevused õuealal ja Luunja alevikus.
- Meelte kool (<https://meeltekol.ee>) tegevused: koolituse läbinud majandusjuht Kaja Õis viib terve õppeaasta jooksul regulaarselt läbi tegevusi Midrijätkude ja Midrikiisude rühmades. Tegevused on seotud ka Taimse teispäeva programmiga (<https://taimseteispäev.ee/koolid-ja-lasteaiad>), et harjutada lapsi uute maitsetega, sh köögiviljadega, kujundada tervislikke toitumisharjumusi ning vähendada samaaegselt ka toidujäätmete hulka lasteaias (jaanuar 2024 - Toidujäätmete koguse ja sisu hindamine koostöös kõikide rühmadega -põhjused, lahendused).
- Eesti looduse aasta tegijad 2024 ja rahvusliigid - valitud liikide uurimine ja rühmade projektipõhistes tegemistes käsitlemine. (näiteks kägu; suitsupääsuke, hunt);

- Käivitub eesti lastekirjanduse keskuse Lugesimisu projekt koolieelikutele – osalevad Midritriinude, Midrikiisude ja Midrikiilide koolieelikud.
<https://elk.ee/opetajale/lugesimisu/>
Koostöö Luunja raamatukoguga (kõik rühmad) – kohviraamatukogu (looduse-teemaliste raamatute uurimine) Vaata: [31.10](#)

Eelnimetatud projektides ja kampaaniates osalemine tõstis erinevate rühmade looduse- ja keskkonnateadlikkust, toetas meie poolt valitud Rohelise kooli erinevate teemade käsitlemist ja püstitatud eesmärkide täitmist ning aitas kaasa teadlikumale majandamisele lasteaias.

1.2. Omal algatusel läbiviidud ja kogu haridusasutust hõlmavad keskkonnahariduslikud projektid/üritused/kampaaniad 2023/2024. õppeaastal²

Palun märkige nimetus ja lisage lühikirjeldus või link blogile vms, kus nimetatud tegevusi on kirjeldatud. Palume ära märkida, millise enda poolt valitud Rohelise kooli programmi teemaga oli see tegevus seotud.

- Konkurss “LuunjaLASTE loodusvaated läbi aasta” lapsevanematele (sept 2023- juuni 2024). Kaasame kogu lasteaia peresid liikuma looduses, märkama aastaegade vaheldumist ja nähtut jäädvustama. Mõte on lasteaia üldruumidesse (trepikojad) luua fototapeedina meie Eesti 4 aastaajast seinad/pildid, kus laps ka jäädvustatud asukoha ära tunneb ning rühm selle ühiselt Luunjas ka üles otsib ning mille abil aastaegade tunnuseid saab korrata/otsida (elurikkus ja loodus).
- Fotokonkurss peredele "Oo, vaata ja otsi". Sept – okt - Näitus töödest lasteaia söögisaalis (25 fotot). Tagasiside võitjatest peredele 20.11.23 Eliisis ja auhinnad lastele. Kutsusime vanemaid jäädvustama Luunja alevi inimeste loodud või looduslikke objekte, mida lapsed foto järgi alevisse rühmaga otsima läksid. Valisime ka lastele põnevaimad fotod/objektid Luunjas (elurikkus ja loodus).
- Tammetõrude kogumine koos peredega Elistvere loomapargi loomadele [vaata - 10.10](#) - (elurikkus ja loodus).
- 27.10 Infokiri vanematele: kanname helkurit! 30.10 Helkurihommik. Tervise- ja õppejuht vaatavad üle kõigi lasteaeda saabujate (vanemad ja lapsed) helkurid. [Vaata - 31.10](#) (tervis).
- 04.12 - Suur jõuluaja ootamise avafestival koostöös hoolekogu ja aktiivsete lapsevanematega – talvise õueala kujundamine, tegevuskeskuste loomine. Töötoad õuealal, osalesid kõik rühmad. <https://midrimaa.luunja.ee/meil-oli-jouluootuse-festival/> ; [vaata - 07.12](#) ja samas 05.12 postitus - (õueala; tervis ja heaolu).
- Sügisene üle-lasteaialine tervise- ja loodusnädal <https://midrimaa.luunja.ee/looduse-ja-tervisenadal-koos-ja-ohutult-toas-ja-oues/>
 - Reeglid ja kokkulepped rühmaruumides, lasteaia hoones ja õuealal
 - 112 päev, turvalisus hoones, tulekahju korral tegutsemine
 - Liiklustarga päev – koostöös Luunja valla piirkonnakonstaabel Kaupo Sireliga värvisime Luunja alevisse vöötraja
 - Matkapäev – igal rühmal oma matkamarsruut
 - Liikumispäev – mängud roosiaias liikumisõpetaja juhendamisel: [vaata – 11.09](#) (õueala; vesi; elurikkus ja loodus).

- Keskkonna maskott Kasti-Kati tegevus kõikides rühmades: lasteaia õueala puude tundmaõppimine (lehed, viljad, ühine näitus söögisaalis õueala puudest - lehtedest; pildimäng; lavastusmäng “Kuidas puud endale rüüd said” - [vt 07.11.](#) (elurikkus ja loodus; õueala).
- 08.-12.01 Üle-lasteaialine talvine tervise- ja loodusnädal: avatud lasteaed töötubadega Vesi; Elekter ja energia; kultuuririkkuse aasta 2024; Linnud talvel; Õun; sensoorne tuba “Kolm põrsakest”. Linnusöögi valmistamine. Söögimajad õuealal: MJÄ, MHI, MLI <https://midrimaa.luunja.ee/midrimaa-talvine-tervise-ja-loodusnadal/> (elurikkus ja loodus; õueala; prügi ja jäätmed).
- 13.02 - Suur talvine vastla-, sõbra-, spordipäev Midrilopet Luunja roosiaias <https://midrimaa.luunja.ee/talvine-midrilopet/> (tervis ja heaolu).
- [23.02 - Avatud lasteaed](#) – Eesti-teemalised töötoad (munavõi, Bingo, ristsõna, paela punumine, lipu kujundamine mänguauto abil, Eesti kaardi mäng) (loodus, toit; tervis ja heaolu).
- Üle-lasteaialine matkaprojekt, eesmärgiga tutvuda Luunja keskkonnaga, jälgida lähtuvalt õppeaasta teemast muutusi looduses läbi aastaegade, märgata inimtegevuse jälgi, õppida loodushoidlikult käituma ning liikuda värskes õhus: kõik rühmad valisid endale jõukohase matkamarsruudi, kus järjepidevalt aasta jooksul käiakse vaatlemas-uurimas, erinevate valdkondade õuesõppetegevusi läbi viimas. Rühmaruumides on matkaradade skeemid ning sõnas ja pildis tegevused radadel.
- 20.-24.05 üle-lasteaialine kevadine tervise- ja loodusenädal (Elurikkus ja loodus; õueala; vesi, toit, tervis ja heaolu).
- 30.05. - PRIA projekti toel, kaasates Tartu 2024/ Kasvades oma toiduga/ Tartu Loodusmaja, Eesti Piimandusmuuseumi, Luunja valda, Luunja Keskkooli, kohalikke talunikke (Leidik, Kerner) kogukonnapäev peredele „Midrimaal on maaelu moes“ (Elurikkus ja loodus; õueala; vesi, toit, tervis ja heaolu).

1.3. Kui olete 2023/2024. õppeaastal² viinud ellu koostööprojekte, ühistegevusi teiste võrgustiku liikmetega, siis millal, kellega ja mis teemal?

Võimalusel lisage viide blogile vms, kus nimetatud tegevusi on kirjeldatud.

- Luunja Keskkool –digiorienteerumine Luunjas kooli robotikaõpetaja Meeri Selliku õpetamisel (<https://midrimaa.luunja.ee/midrimaa-talvine-tervise-ja-loodusnadal/>); õpetajate päeval mängisid Luunja Keskkooli õpilased rühmades: [vaata - 09.10](#) ; ühine Eesti Vabariigi sünnipäeva tähistamine;
- 30.05 – kogukonna päev Luunjas: „Midrimaal on maaelu moes“ lasteaias toidulaat ja koolis taaskasutuslaat ning kaasatud ka kultuuri- ja vabaaja keskus) (ühine kolmiküritus)
- Tartu Loodusmaja – kevadel nõustamine roheaija rajamisel (Rohelise Kooli koordinaator Eeva Kirsipuu- Vadi ja Gloria Niin Eesti Maaülikoolist).
- Oleme jaganud oma kogemusi Tartumaa lasteaiaõpetajatele 20.02 ja Tartumaa lasteaiajuhtidele 17.10 ning Tartumaa lasteaedade majandusjuhtidele 07.02 (lasteaia hoone, tegevuste ning põhimõtete tutvustamine). Osalesid nii võrgustiku liikmed kui ka teised lasteaiad.

- 15.02 - Rohelise Kooli seminaril “VESI” tegid ettekande ja jagasid oma kogemusi teemal “Vesi rühmade projektides” meie õpetajad Heili Kajaste, Annika Kallas, Ave Salu ja Ksenija Helm.

1.4. Milliseid läbi viidud tegevusi on algatanud õpilased / lapsed?

Võimalusel lisage viide blogile vms, kus nimetatud tegevusi on kirjeldatud.

Lasteaiaaegsed lapsed ise veel üle-lasteaialisi tegevusi ei algata, julgustame oma arvamust avaldama, loome võimalusi algatusvõimel areneda, aga lapsi oleme kaasanud läbi laste nõukogu, mis kohtus mitmel korral sellel õppeaastal.

- Sügisese laste nõukogu kokkusaamisel teemal “Parkimine lasteaia kõrval suitsevate autodega – seiska mootor!” arutasime probleemi ja ühistöös valmis plakat värvavatele. [Vaata: 08.11](#)
- Talvel keskkonna maskoti arutelud laste nõukoguga MTR ja MKi, MM rühmade lastega teemal õue- ja sisekeskkond ja tegevused.
- Kevadel kaasame laste nõukogu roheaia planeerimisse;
- Aprillis-mais toimub laste rahulolu küsitlus.

Laste algatused ja arvamused jõuavad praktikasse rühmade projektides. Meie lasteaia rakendatakse projektõpet, kus projekti teema tuleb laste huvidest, üheskoos luuakse ideekaart ja projekt areneb läbi laste küsimuste, sinna lõimib õpetaja lasteaia õppekava. Projekt kestab 1-2 kuud ja teemaarendus liigub sügavuti. <https://midrimaa.luunja.ee/projektpe/>. Projektide plaanid on Eliisis lapsevanematele avalikustatud ja tegevused nähtavad rühmade päevikutes nii pildis kui ka sõnas, mõningaid tegevusi jagatakse ka laiemalt FB kaudu.

Näiteid sellest õppeaasta rühmade projektiteemadest:

6-7a Midritriinud - „Minu suvi“, „Meie maa sinine planeet“

5-6a - Midrikiisud „Ma tean Luunjat nagu oma viit sõrme“, „Väikeste teadlastega robotite abil maailmareisile“, „Mis on elu. Kust seda leida võib?“

4-5a Midrimõmmid- „Vee uurijad“, „Ilma uurimine“, „Lennukiga reisile“, „Aafrikas on kuum“ (<https://www.tartuloodusmaja.ee/roheline-kooli-programm-liikmele-piiratud-ligipaas/> ;

4-5a Midrilinnud – „Suvest sügisesse“, „Vesi suured laevad kannab, vesi meile toitu annab“, „Linnukesed talvel“, „Kes ma olen, kus ma elan“.

3-4a Midrihiired – „Vesi palju jõudu annab, vesi suuri laevu kannab“, „Lehm lüpsab suust, kana muneb nokast“, Kuidas tekib vikerkaare maagia“ [Vaata - 10.04 Katrin Metslang](#)

2-3a Midrijätkud – „Sa oled see, mida sööd“, „Müts armastab päikest ja tuult“, „Mida teab ja näeb linnupesa“ Aili Leisson 06.04, 10.04 ([vt siit](#)) ; [loe siit - 05.04 Aili Leisson](#)

2-3a Midrihobud – „Puu“, „Toit“ [04.04. Marie Ivanova](#)

1-2a Midrikutsud – „Vesi“ [Vaata - 07.02](#)

4-6a Midrikiilid (väikerühm) – „Koduloomad- kes need on?“, „Sügise tunnused“, „Vesi“.

2. Osavõtt Rohelise kooli programmi võrgustikuseminaridest ja veebinaridest 2023/2024. õppeaastal

2.1 Rohelise kooli programmi võrgustikuseminaridel ja veebinaridel osalemine 2023/24. õa
(Kohustuslik on osaleda vähemalt kahel Eesti võrgustiku(veebi)seminaril või ühel Eesti võrgustikuseminaril ja ühel rahvusvahelisel veebiseminaril)

	Kuupäev	Seminar / veebiseminar	Osalejate nimed
1	19.09.23	Rohelise kooli avakohtumine veebis	Lia Raat
2	18.10.23	Rohelise kooli/ Tartu 2024 - Kasvades oma toiduga seminar "Aias sadas saia"	Lia Raat
3	21.11.23	RK seminar Jäätmetekke vähendamise nädal: ringmajandus ja taaskord pakendijäätmetest	Lia Raat
4	17.01.24	RK seminar välisprojektidest: "eTwinning ja Erasmus+ koostööprojektid lasteaedades"	Lia Raat
5	15.02.24	RK seminar teemal "VESI" (meie ettekanded)	Heili Kajaste, Annika Kallas, Ksenija Helm, Ave Salu
6	12.03.24	RK seminar teemal Toit ja jäätmed lasteaedades	Kaja Õis
7	10.04.24	RK seminar teemal Õueala. Elurikkus	Katrin Metslang, Aili Leisson

2.2 Osalemine muudel keskkonna(haridus)alastel koolitustel, konverentsidel (nii õpetajad kui õpilased)
(märkige koolituse, konverentsi, festivali vms nimetus, toimumise aeg ja osalejad arvuliselt, soovi korral ka nimeliselt; kui olete osalenud väga paljudel, nimetage mõned olulisemad)

- 20.02.24 Kasvades oma toiduga võrgustiku seminar (Lia Raat)
- 06.03.24 Kasvades oma toiduga: Vörsete kasvatamise õpituba Tartu l/a Ristikhein Imbi Veider, Annika Kallas
- 11.03.24 Talikülvi õpituba Tartu Helika l/a Kaja Õis, Ave Salu
- 09.03 Vörsete kasvatamise töötuba, Kasvades oma toiduga, Ene Elender
- 22.02 Aktiivsed õuesõppe võimalused lasteaialastele vanuses 3-7 aastat TÜ, Ave Salu
- 11.04 Permakultuuraia rajamine Tartu l/a Lotte, Ave Salu
- 22.09 – 15.12 MTÜ Vaikuseminutid „Meelerahu ja tähelepanu lühiharjutuste kursus“ lasteaias (tunnistus 15 õpetajale, lisaks osales veel 11 õpetaja abi jm töötajaid)
- 29.12 Midrimaa personali koolitusreis Värskas lasteaeda (õue/kogukonnarühma põhimõtete ja tegevustega tutvumine); õpetajalt-õpetajale –rühmade Luunjat ja Emajõge avastavate projektide esitlused - [vaata 29.12.](#)
- 06.03-03.04.2024 TAI koolitus "Laste toiduteadlikkuse ning söömis- ja liikumisharjumuste kujundamine", Kaja Õis

3. Keskkonnatöörühm

3.1. Keskkonnatöörühma liikmete nimekiri (nimi ja sidusrühm, s.o. juhtkonna liige, õpetaja, tugitöötaja vms, lapsevanem, õpilane/lasteaialaps)

Lia Raat – õppejuht, roheline Midrimaa töörühma juht;
Uuve Jakimainen – direktor
Kaja Õis – majandusjuht
Pille Viljak – liikumisõpetaja, tervisejuht
Ave Salu – rühmaõpetaja
Annika Kallas – rühmaõpetaja
Heili Kajaste - rühmaõpetaja

Imbi Veider – õpetaja abi

Katrin Metslang – õpetaja, hoolekogu liige

Laste nõukogu: Kerili Eller, Kristjan Väk (MTR), Keron Mutso, Greta-Maria Pedoksaar (MKI), Hans Jakobson, Brita Pillessaar (MM), Kenneth Kraudok, Säde Tuisk (MLI), Samuel Kosovets, Sabrina Šois (MHI).

3.2. Keskkonnatöörühma töö korraldus

Kes valmistab ette koosolekute teemad ning kutsub kokku koosoleku?

Kes koosolekud protokollib? Mitu koosolekut toimus 2023/2024?

Kuidas saab ülejäänud haridusasutus ja lapsevanemad keskkonnatöörühma otsustest ja tegevustest teada?

Kuidas saavad ettepanekuid teha õpilased/lapsed/töötajad, kes ei kuulu keskkonnatöörühma? Lasteaedade puhul selgitada, kuidas kaasatakse lapsi.

Käesoleval õppeaastal otsustasime Rohelise Midrimaa planeerimisse ning tegevustesse kaasata kogu lasteaia. Eelmise õppeaasta praktika näitas, et selline tööviis on tunduvalt tulemuslikum, kõik inimesed on aruteludes kaasa, teemadega kursis, saavad oma arvamust avaldada. Ka teostatakse aktiivsemalt ning suurema motivatsiooniga just enda väljapakutud ideid. Seega on lasteaias olemas keskkonna töögrupp ehk nõukoda, kellega koos arutletakse, millal või mida teha, kuid täpsemad arutelud, kuidas tegutseda, toimuvad koosolekutel laiendatud gruppides.

Koosoleku kutsub kokku või teeb ettepaneku ümarlauaks Rohelise kooli koordinaator/juht või direktor. Koosolekuid protokollib pedagoogilises nõukogus kokkulepitud protokollija.

Olulisemad protokollid saadetakse Eliisi vahendusel töötajatele. Koosolekutel osaleb alati üks õpetaja rühmast, et tuua rühma arvamus üldsuseni ja viia kokkulepitud info rühma. Kuna õpetaja on eelkõige õppeprotsessi juht, korraldaja ja vastutaja, siis otsustasime osalemise nõnda. Sel õppeaastal on toimunud 9 koosolekut. Lisaks toimuvad regulaarselt ka õpetaja abide ning juhtkonna koosolekud, kus samuti käsitusel olevatel teemadel arutletakse, ettepanekuid tehakse ning infot jagatakse.

Teemasid oleme jaganud mõtteliselt kahte gruppi: teemadega *prügi, jäätmed, elurikkus ja loodus, õueala* ning *vesi* koordineeris Rohelise kooli juht, aga jätkasime ka eelmise õppeaasta tegevustega teemadel *tervis ja heaolu* ning *toit* – seda siis valdavalt tervisejuhi ja majandusjuhi eestvedamisel. Oleme ju Tervist edendav lasteaed ning see on meie jaoks fookuses.

Lasteaia õppejuhi, ühtlasi ka roheline kooli koordinaatori roll on ühendada keskkonna- ja tervisetgevused, kaasates lasteaia juhtkonda ja laste nõukogu.

Direktori eestvedamisel, kaasates Katrin Metslangi, kui õpetajate esindajat hoolekogus, jõudis vajalik info ka hoolekogusse. Juhtkonnas oleme kokku leppinud põhimõtte, et kõik olulised lasteaias käsitletavat teemad, mis vajavad vanemate arvamust/kaasamist, jõuavad hoolekogusse arutlemisele – seega on lapsevanemate esindajad (<https://midrimaa.luunja.ee/hoolekogu/>) meie tegevustega kursis ning nende arvamusega arvestame. Hoolekogu koosolekute protokollid saadetakse vanematele Eliisi kaudu.

Rühmad kaasavad vanemaid ka oma projektitegevustesse. Selle kohta jagatakse infot nii suusõnaliselt kui ka Eliisi vahendusel. Projektide plaanid on vanematele Eliisi keskkonnas nähtaval. Looduse- ja tervisenädalate plaanid saadetakse elektrooniliselt kodudesse. Lisaks oleme kampaaniate eel või väärtushoiakute kujundamiseks mõnd põhimõtet selgitanud vanematele ka infokirjade abil.

Planeerimisse ja arvamuste kogumisse (eakohaselt) on kaasatud ka lapsed ehk midri laste nõukogu. See koosneb aiarühmade lastest, kelle kutsub kokku Rohelise kooli koordinaator ehk lastele kostümeeritud keskkonna maskott Kasti-Kati vastavalt küsimustele, kus soovime saada laste arvamust. Sel aastal küsisime laiendatud väikestes gruppides pikema aja vältel laste arvamust meid ümbritseva keskkonna kohta. Uurisime, mis on õuealal hästi ja milliseid tegevusvõimalusi lapsed juurde sooviksid. Kaardistasime ka õuesõppe teemat, milliseid taime- ja loomaliike lapsed hoonel/ õueala/lähiümbruses tunnevad/teavad. Veel arutlesime tervisliku ning

keskkonnahoidliku käitumisviisi teemadel. Kokkuvõtet laste arvamustest saime kasutada keskkonna tegevuskavas ning rühmade projektide õppe- ja kasvatustegevuses. Lisaks arutlesime laste nõukogus puhta õhu teemadel hoone ümber. Vanemate teavitamiseks valmis plakati värvavatele.

Ped nõukogus kokku lepitud/kinnitatud keskkonna aasta teemasid lõimitakse rühmade projektidesse – nõnda kaasatakse lapsi, arvestades nende arvamusega. Väga suur osa valitud teemade tegevusi toimubki rühmade projektitegevustena. Sel aastal viidi laste arvamust arvestades läbi mitmeid looduse-teemalisi projekte (vt p 1.4).

Lasteaia söögisaali infostendil on Rohelise kooli logo ja temaatiline info, mis vahetub järjepidevalt. Rohelised tegevused koos eesmärkidega on personalile elektrooniliselt nähtavad töögraafiku lisas ja seda täiendame aasta jooksul järjepidevalt. Esimesel poolaastal olid meetodilises toas kõigile nähtaval ka sügisel valitud 4 teema ideekaardid.

Mida peate keskkonnatöörühma suurimaks saavutuseks oma kooli/lasteaia keskkonnateadlikumalt tegutsema suunamisel 2023/2024?

Sellel õppeaastal hindame kõrgelt kogu lasteaia kaasatust valitud teemadega tegelemisel, (alustasime ühiselt loodud ideekaartide koostamisest). Väärtustame mitte niivõrd ühe kinnise grupi tegevust, vaid pigem avatud tegutsemist, kuhu igaljuhul on võimalus liituda, et oma arvamust avaldada. Kuna otsuste juures on alati viibinud üks rühma esindaja, on valitud teemad (näiteks „Vesi“) liikunud lausa mitmete rühmade projekti teemadeks. Ka on suurepäraselt õnnestunud looduse- ja tervisenädalad – püstitatud eesmärgid on täitunud mitmekesiste arendavate tegevustega.

Suurepäraselt on õnnestunud ka lasteaia aasta teema „Aastaring Luunjas“ lõimimine tervet lasteaeda hõlmavasse matkaprojekti ning Luunja keskkonnaga tutvumisse. Ka siin on määrav roll keskkonnakoosolekutel toimunud ühistel aruteludel ja kokkulepetel.

Töörühma eestvedamisel tegutseme Midrimaa roheaja rajamisega, mis on kindlasti meie õueala suurim täiendus kevadel 2024. Kulminatiivseks tegevuseks planeerime kogukonnapäeva „Midrimaal on maaelu moes“ (30.05.24) koostöös lapsevanemate, Luunja Keskkooli ning erinevate koostööpartneritega.

Link keskkonnatöörühma koosolekute protokollidele:

<https://midrimaa.luunja.ee/2023-2024/>

4. Keskkonnaülevaatus

Keskkonnaülevaatus läbiviimise lühikirjeldus

Kuidas ülevaatus ette valmistati ja millal läbi viidi, kuidas kokkuvõtted tehti ja tutvustati? Kas käsitleti kõiki 12 roheline kooli teemat?

Keskkonna ülevaatus toimus sel õppeaastal 2 etapis.

- Augustis ja septembris toimus üle-lasteaialine turvalisuse hindamine. Direktor tegi väljavõtte Tervise Arengu Instituudi poolt väljaantud juhendmaterjalist „Vigastuste ennetamine ja turvalisuse edendamine koolieelses lasteasutuses“. Kõikide rühmade meeskonnad, tugispetsialistid ja jt töötajad hindasid valitud kriteeriume. Ka hoolekogule saatsime kriteeriumid hindamiseks ning 19.10.23 koosolekul arutlesime nende poolt leitud kitsaskohtade üle. Kõige selle põhjal koostati vastav tegevuskava 2024. aastaks.
- Oktoobris algas keskkonna ülevaatus lasteaia poolt kohandatud Fee soovituslike küsimuste baasil. Võtsime aluseks eelmiste aastate küsimustikud, kohandasime Fee näidisküsimusi ja paigutasime need Exeli tabelisse (juhtgrupi ühiskasutuses) nõnda, et järjepidevust, võrdlusvõimalust ja arengut silmas pidades liigume samas dokumendis järgnevatel aastatel edasi. Õppejuht/roheline kooli koordinaator võttis küsimuste hulgast välja need, millele ootasime õpetajate arvamust. Küsitlus toimus Eliisi vahendusel ning tulemused lisasime koondtabelisse. Majandusjuht hindas oma valdkonna küsimusi ja täiendas tabelit. Ülevaatusse kaasasime ka lapsed (5-7a – kolm vanemat rühma). Õppejuht valis lastele eakohased küsimused, kohandas neid sobivaks ning viis läbi arutelud väikestes gruppides, kus iga laps sai oma arvamust avaldada ning märksüsteemi kasutades selle ka kirja panna. Suulised põhjendused kirjutas üles täiskasvanu. Ka laste arvamused liitsime koondtabeliga, millest valisime teemad sellel õppeaastal teostamiseks. Need liikusid Roheliste tegevuste plaani, mis on kõikidele töötajatele nähtav töögraafiku lisadokumentina. Vaatluse all olid kõik 12 teemat. Hoolekogu ning laiemalt lapsevanemaid kaasame valitud tegevuste planeerimisse ja läbiviimisesse.

Link keskkonnaülevaatus küsimustele: <https://midrimaa.luunja.ee/2023-2024/>

5. Tegevuskava

Rohelise kooli teemad, millele keskenduti tegevuskava koostamisel³

Teemade valikul lähtume järjepidevusest, eelmise aasta Rohelise Lipu vahearuandest, lasteaia tegevuskava analüüsist ja olukorrast, kus kolisime tagasi oma hoonesse. Järgime oma väärtusi lasteaia eripära ning asukohta maapiirkonnas. Viimane annab hea võimaluse looduse ning elurikkuse teemaga tegelda, Emajõe lähedus aga lisas sel aastal veeteema.

Tagasikolides Luunjasse on meie fookuses õueala kujundamine, lastele mitmekesise mängu- ja liikumisvõimaluste pakkumine ning roheiaia rajamine – seega lisandus varasematele teemadele „Õueala“. Mõned teemad pole vanusest lähtuvalt lastele jõukohased (vähesel määral eakohaselt käsitleme neid rühmade projektidega seondult ikka (näiteks teemat “Energia” käsitlesime sel aastal Avatud lasteaiapäeval töötoas Elekter). Ka seab piirid meie asukoht, kus näiteks mere ja rannikuga seonduvat käsitleme õppekava valdkonna „Mina ja keskkond“ raames õppekava põhiselt.

Teemad 2023-2024:

Elurikkus ja loodus

Õueala

Jäätmed Prügi

Vesi

³ Märkige teemad paksu kirjastiiliga või kustutage mitte asjakohased teemad

Jätkasime eelmise aasta teemade **Tervis ja heaolu** ning **Toit** tegevustega, kuna meie põhiväärtuseks on hoolimine tervisest, Tervist edendava lasteaiana teeme mitmekesiseid tegevusi laste tervise hoidmiseks ja tugevdamiseks. Samuti on tervislik toit meie üks prioriteete, millega järjepidevalt toimetame menüü täiustamisel, Meelte kooli tegevuste läbiviimisel, laste köögis toitu valmistades ning toidujäätmete vähendamisega seondult.

Link keskkonnategevuskavale:

<https://midrimaa.luunja.ee/2023-2024/>

6. Seire ja hindamine

Keskkonnategevuste tulemuslikkuse jälgimise kirjeldus (lühidalt)

Millised tõendid teil on selle kohta, et liigute eesmärkide saavutamise poole (näiteks paranenud õpitulemused, teadlikkus; kasvanud kampaaniast, keskkonnaalgatustest osavõtjate arv, ressursikulu analüüsid erinevate aastate lõikes ja teised muutused keskkonnaülevaatusse tulemustes jms)?

- Eluslooduse tundmaõppimine. Seoses naasmisega Luunjasse pidasime oluliseks siinse elusloodusega tutvumist ja selle tundmaõppimist nii õuealal kui ka alevis laiemalt. Eelmisel kevadel (2023) toimunud koolieelikute arengumäng näitas, et 6-7a puude tundmine on kesine. Otsustasime, et probleemiga tuleks järjepidevalt tegeleda juba järkjärgult eakohaselt sõimelastest alates. Kasti-Kati eestvedamisel toimusid sügisel kõikidele rühmadele vastavad tegevused (vt p 1.2), mis käivitasid rühmade endi puude ja nende lehtede vaatlused õuel ja Luunja alevis, matkaradadel ning mängud ja loodusliku materjaliga meisterdamistegevused rühmades. Hilisem küsitlus näitas, et puude tundmine paranes. Sama küsitlus näitas ka, et linnuliike teatakse päris hästi, sellele on kaasa aidanud rühmade projektitegevused (vt p 1.4), vaatlused matkarajal, lindude talvine toitmine, kevadel pesakastide ülespanek vanemate toel: [vaata - 11.03 Aili Leisson](#) . Aprillist on 1. korruse seinakleebistena koridoris pildid lindudest. Rohttaimede mäletamine oli küsitluses madal. Selleks, et tundma õppida eluslooduse tärkamist kevadel, ühinesid 2 rühma „Tere, kevad“ tegevustega, lisaks kaasasime kõik rühmad erinevaid liike märkama (stend söögisaalis). Aprillis valmis Midrihiirte rühma eestvedamisel ja kodudega koostöös putukahotell. Koridori seinal on fotokleebised putukatest. Alates märtsist kasvatavad lapsed aknalaudadel erinevaid taimi, nii herne- kui ka kaalikaprojektiga ühinemine parandab laste teadlikkust taimemaailmast (taimede tundmine, nende kasvutingimused, hoolitsemine, toiduks tarvitamine). Kõige suuremat kasutegurit näeme roheaia rajamisega õuealale, tulemuslikkust saame hinnata suve hakul ja sügisel 2024. Kevadisel loodusnädalal hakkame täpsemalt kaardistama/uurima meie õuealal laste poolt märgatud loomariigi esindajaid. Loomariigi tundmaõppimisele ja teadlikkusele hooldamisest aitas kaasa nende kasvatamine rühmaruumides (liivahiired, raagritsikad, teod, kalad, mõte on võtta suveks ka kanad). Lisaks käsitleti erinevaid loomariigi esindajaid rühmade projektides (kalad Emajões, aga ka soojamaa loomad MM Aafrikaprojektis jne). Koolieelikute arengumäng 2024 näitas, et Emajõe äärse eluslooduse tundmisega võib rahule jääda (14-st objektist 2-3 vajavad lisatähelepanu, sellest ka pedagoogilisel nõupidamisel rääkisime). Ise loodame, et kõik läbiviidud tegevused viivad meid parima tulemuseni, mida lõplikult saame hinnata veidi hiljem. Eluslooduse tundmine viib omakorda inimese ja looduse suhte, vastastikkuse mõju paremale mõistmisele.

- Käitumisharjumused. Käesoleval aastal oleme tegelenud jätkuvalt töötajate ja laste teadlikkuse tõstmisega ning keskkonnasõbralike käitumisharjumuste kinnistamisega (kraan kinni kätepesu ajal: näiteks veepäeva tegevused p 1.1 , tule kustutamine tühjas ruumis jne). Võime tõdeda, et harjumuste kujundamine vajab järjepidevat tööd ja kordusi, sest igal aastal lisandub uusi lapsi. Laste küsitlus ja õpetajatega arutelu on näidanud, et teoreetilised teadmised on lastel ülihead, aeg-ajalt on vaja igapäevaelu saginas meelde tuletamist. Kohtumisel Tartu veevärgi esindajaga aprillis teadsid lapsed täpselt, missugune on vettsäästlik pesemine. Jäätmete ja prügi sorteerimise harjumuse kinnistamisel on kaasa aidanud matkapäevad Luunjas, meie prügimaja liigiti sorteerimise kastid, jäätmetekke vähendamise nädala tegevused (vt p1.1), majandusjuhi koostöö rühmade meeskondadega. Künlaümbriste kogumisel osales oodatust rohkem peresid. Toidujäätmete koguse hindamiseks ja selle vähendamiseks korraldatud mõõtmise ning kaardistamisse oli kaasatud kogu lasteaed, heal meelel tehti ettepanekuid, et kaasa aidata toidujäätmete vähendamisele. Direktori arvates on teadlikkus kasvanud söögisaalis, prügi sorteerimises, ruumide puhastamises.
- Innuga osalesid lapsed Meelte kooli tegevustes. Samas tõdes K. Õis, et 5-6a lastel on juba välja kujunenud harjumused ning mõnda last „pöörata“ on keeruline (mõjutavad kodused tavad!), aga taas teoreetilised teadmised on suurepärased. 2-3a harjumusi on kergem kujundada, nende puhul aga pole veel teadlikku analüüsimist, miks.
- Taaskasutus. Tänu töötajate loovusele, huvile ja motivatsioonile on väga heal tasemel rühmades meisterdamine taaskasutusmaterjalidest. Sel aastal on suurenenud pappkastide taaskasutus. Rühmade keskkonnad on täienenud küll kastidest paatide, lennukite, lumememmängude, robotite jpt isetehtud mänguvahenditega. Vahendite kogumisse on kaasatud pered (vt p 1.4). Teadlikkust suurendas ka Kast-Kati pakendite/pudelite - teemaline tegevus kõikides rühmades.
- Majandusjuht K. Õis: „Usun, et lapsed on tublid ja teadlikud, st salvestavad ning kasutavad eluliselt õpitut. Kindlasti ka täiskasvanu juhendamisel. Samas täiskasvanud (mitte kõik kindlasti) ise unustavad õpitu siis, kui sulgub lasteaia uks. Prügimaja ülevaatusel selgub tihti, et ei osata prügi sorteerida. Ei arvestata, et pappkast tuleb lahti võetuna (ideaalis ka kiletteideta) papikonteinerisse panna. Tihti on karbid/ kastid jm äraviskamisele minev materjal/ asjad lihtsalt konteineri kõrval maas või poetatud seina äärde. Siin on meie õppimise koht“.
- Õueala areng. Kuna saime renoveerimisel eelarve piires kaasa rääkida õueala kujundamisel, siis oleme olemasolevaga rahul – lastel on mitmekesised mängu- ja liikumisvõimalused. Mõttetalgud on täiendanud laste mänguvõimalusi majakestes, turvalisuse tagamiseks on aidanud kokkulepped. Parentustegevustesse oleme kaasanud tulemuslikult hoolekogu. Kõrge hinnangu on saanud nii töötajatelt kui ka vanematelt talvine jõuluaja ootamise festival (vt <https://midrimaa.luunja.ee/2023/12/>), kus tegevuskeskused lastele loodi lapsevanemate eestvedamisel. Mais toimuva kogukonnapäeva „Midrimaal on maaelu moes“ korraldamiseks on toimunud keskkonna koosolek, 02.05 toimumas lastevanemate koosolek, et kaasata neid ürituse korraldamisse ja läbiviimisesse. Kindlasti on need koostegemised meie kontakti tihendanud (hoolekogu koosolekutel räägitu, jooksev suuline tagasiside, aga mais tuleb ka rahulolu küsitlus). Roheiaia rajamine erinevate koostööpartnerite ja vanematega mitmekesistab tegevusvõimalusi õuealal (vt eluslooduse punkt). Hetkel on pooleli planeerimine. Kuna meie lapsed viibivad igapäevaselt õues 3 korda (hommikul avamisest kuni kella 8.15 (8.45-ni), ennelõunal (10.00 ja 12.30 vahel) ja õhtupoolikul (alates 15.45-st sulgemiseni), siis panustame teadlikult õueala tegevusvõimaluste rikastamisele. Laste küsitluse näol kaasasime ideede otsimisse ka lapsed.

Sisuliselt oleme sel õppeaastal tegelenud 7 teemaga. Kõike seda koordineerida, lõimida, eesmärgistada – teadlikkustada, planeerida, läbi viia, tulemusi hinnata on olnud töömahukas.

Hindame kõrgelt meie rühmade meeskondade, kõigi töötajate panust olla kaasas, avaldada arvamust, siduda teemasid teadlikult oma rühma tegevustega. Samas ei näinud me sel aastal ka võimalust mõnd teemat eirata, sest hindame järjepidevust, mis toob tulemust, aga mõnikord võtab aega mitu aastat.

Link ressursikulu analüüsi jt arengut tõendavate materjalide juurde (või kinnitus, et lisasite need taotlusele): Ressursikulu analüüs on lisatud taotluse juurde eraldi dokumendina.

Kirjeldage lühidalt, mille poolest olete olnud Rohelise kooli programmi rakendamisel edukad ja mida ise kõige kõrgemalt hindate.

- Looduse ja elurikkuse tundmaõppimine Luunjas ja lasteaia õuealal. Lapsed tunnevad rohkem eluslooduse liike, on kogenud, kuidas nende eest hoolitseda ja milliseid tingimusi nad eluks vajavad (nii taime- kui ka loomariik). Tegevustega täiustuvad rühmade matkarajad.
- Õueala tegevuste rikastamine koostöös lapsevanematega (talvine festival ja kevadine maapäev). Roheala rajamine, mis võimaldab tubast taimekasvatust jätkata õues ja kasvuhoones uutes tingimustes (taimede ja nende kasvuvajaduste tundmaõppimine, söögitaimed ja tervisliku toidu tegu; lastes hoolivuse, koostööoskuse jt üldoskuste kujundamine, päriselu kogemine, põhjus-tagajärg seoste loomine; õuealal uute eluvõimaluste loomine selgrootutele, kahepaiksetele jt pisiloomadele.
- Kõikide lasteaia töötajate kaasamine Rohelise kooli teemadel arutlema, oma arvamust avaldama, planeerima, teostama nii suurtes ühistegemistes kui ka lõimituna oma rühma tegevustesse.
- Laste kaasamine läbi laste nõukogu, nende arvamuse küsimine, arvestamine tegevuskavas. Laste huvist lähtuvad rühmade projektid olid sel aastal valdavas enamuses seotud looduse eri tahkude tundmaõppimisega (Luunjast kuni Aafrikani, veest, ilmast, taime- ja loomariigist). Kasti-Kati seos kõikide rühmade lastega tugevnes läbi kõiki rühmi hõlmavate tegevuste 3 korda aastas (puud; pakendid; vesi)
- Kõikide rühmade ühisel panustamisel toimunud sügisene, talvine ja mais tulemas kevadine tervise- ja loodusenädal on jätkuvalt populaarne, eesmärgid saavad täidetud ning hea meel kordaminekust innustab.
- Lapsevanemate kaasamine, aktiivne nõuandev hoolekogu. Nende kaasabil täiustasime lasteaia koridorides ja õuealal tegevusvõimalusi, koos viisime läbi ühisüritusi ning kes ka rühmade projektides osalesid on (jääkmaterjalide toomine, ühised toiduteod lasteköögis, tähtpäevade või projektide lõpu mängupeod).

7. Keskkonnateemade lõimimine õppekavaga

Kolm näidet parimatest praktikatest keskkonnateema lõimimisel õppetöoga (lühidalt)

	Laste/ õpilaste vanus	Õppekava valdkond/ õppeaine	Tegevuse lühikirjeldus
1	4-5a	Teema „Vesi“ 1/a õppekavast	Kuidas jõuab veeringlusest meieni puhas joogivesi? <ul style="list-style-type: none">• Lasteaia kraanivee uurimine (värvus, lõhn) ja maitsmine;

		Mina ja keskkond, keel ja kõne, üldoskused	<ul style="list-style-type: none"> • Vesi oskab end ära võluda - vee 3 olekut (vesi; lume katsumine; veeauru vaatlemine keedukannust) • Vesi armastab maailmas ringi rännata. Film vaatamine, selgitused https://www.taskutark.ee/vee-ringlemine/ • Lavastusmäng „Vee ringlemine“ kõikide laste osavõtul; • Kuidas on võimalik saada joogivett: Kaevu näidispuurimine põhjaveeni; Plakati „Tallinna Ülemiste järve vesi joogiveeks ja veeringlus“ uurimine ja arutelu; • Maailmas on kohti, kus vett napib (fotode uurimine) • Vestlus, kuidas saaksime puhast vett säästa? • Kätepesu.
2	2-3a	<p>Teemad „Elurikkus ja loodus“; „Õueala“</p> <p>1/a õppekavast Mina ja keskkond Keel ja kõne Matemaatika Kunst Muusika Üldoskused</p>	<p>Rühma projekt „Mida teab ja näeb linnupesa?“</p> <ul style="list-style-type: none"> • Erinevate lindude pesadest piltide uurimine • Laul „Kuldnook“ Õuealal looduse vaatlemine: ilmastik, linnud, lindude pesakastid... vanematega koostöös pesakasti kinnitamine kaskede külge; Aiadekoratsioonid - puidust kuldnooka pesakasti esilaud. Värv ja kaunistamine! (pannakse õuesõppemaja seintele) • Raamat "Toonekurg Teodor" (Aheljutustamine kuulud loo põhjal õpetaja suunavate küsimuste toel). Meisterdame koos toonekure pesa. Materjaliks kasutame kuiva heina ja jõupaberist kotti. Salvrätist ja karvatraadist toonekure meisterdamine. Penoplastist munade värvimine toonekure pesa. Jalutuskäik Luunja poe kõrval asuva toonekure pesa juurde. Mida näed? Mida teab meile pesa jutustada? • Milline näeb välja kana, kanapesa, kanamuna? Tibude meisterdamine männikäbist ja karvapallist. Kanamajakese ja kanapesade meisterdamine rühma pappkarbist, karbikaanest ja heinast. Plastiliinist kanamunade voolimine kanapessa. Munaotsimismäng. Munade loendamine ja võrdlemine. • Loodusfilm: kuhu, kuidas ja millest pääsukesed oma pesa punuvad ja kuidas oma poegi toidavad. Pääsukese pesa vormimine savist (savipallikesed; Vahendid: meisterdamissavi, kuluhein). Voolimine: "Pääsuke"
3	5-6a	<p>Teema „Elurikkus ja loodus“</p> <p>1/a õppekavast</p>	<p>Rühma projekt „Ma tean Luunjat nagu oma viit sõrme“</p> <ul style="list-style-type: none"> • Õppekäik Luunjas: ülemaailmne prügikoristuspäev. Kogutud prügi sorteerimine.

		Üldoskused Mina ja keskkond Keel ja kõne Matemaatika Kunst Liikumine	<ul style="list-style-type: none"> • Digitoas Luunja kaart, tahvel- ja sülearvutisse aadressi trükkimine, läbitud teekonna tähistamine nutiekraanil. • Oma koduküla, -tänavanimetus. Õpitud tähtede nimetamine, koduse aadressi kirjutamine tähekaardi abil. Kunst - "Minu kodumaja". • Õppekäik: Lehtpuud, okaspuud. Kaaslase joonistamine maapinnale puupulga abil, juusteks puuksad, -lehed. Lauamängu "Sügise tunnused" mängimine. • Tähetee. Tähtede/koduküla nimetuse kujundamine loodusliku materjaliga. • Kujunditest maja moodustamine korktahvil. • Makett "Luunja". Voltimine, löikamine, kleepetöö. • Söögiseened, mürgiseened. Seene osad. Pildid, raamatud, seened -vaatlemine luubiga. • Õppekäik kodukandi metsa seenele. Seene määramine äpi abil, fotojaht. • Seenepiruka valmistamine Midrimaa köögis. • Tähetee. Tähtede/sõnade joonistamine liivale, mullale. Täht, A, I. Tähtede kujutamine nõõpide, kastanimunadega. • Mõisted kõrge-madal, pikk-lühike, geomeetriselised kujundid. Puupulkade/okste mõõtmine, vahemaa mõõtmine sammupikkusega (mitu oksa mahub). Mõõtmisvahend joonlaud, mõõdulint. • Õppemängud "Ole tähelepanelik!", "Arva ära!", "Eksinud metsas". • Kaaslase joonistamine maapinnale puupulga abil, juusteks puuksad, -lehed. • Sensorne mäng Ehitusplats. Liiv, kivid, käbid, puulehed, oksad, erinevad autod. • Õppekäik: Münnichi park, hobusetallid. Mahalangenud puude otsimine, loendamine, puude vanuse määramine. • Luunjast pärit tuntud inimesed, illustratsioonid, raamatud. • Fotojaht Luunja salapärasele paikadele, olulisematele asutustele. Luunja paigad, asutused Beebotiga. • Pildiraamat Luunjast. Ühistöö. Laste jutustused, joonistused, fotod Luunjast. • Paiga- ja rändlinnud, söögi- ja mürgiseened, leht- ja okaspuud - kinnistamine kaardimängu, Beeboti toel.
--	--	---	--

Kui suur osa õpilastest/lasteaialastest oli õppeaasta jooksul keskkonnategevustesse haaratud? Kas osalemisvõimalused olid pigem üritusepõhised või igapäevase keskkonnakäitumise muutmisele suunatud?

Eakohasest on haaratud keskkonnategevustesse kogu lasteaed (100%) .

Luunja lasteaia on projektõpe, oleme kokku leppinud, et keskkonnateema (looduse tundmaõppimine, keskkonnahoidlik käitumine, vaimselt sõbralik keskkond) on lõimitud kõikide rühmade projektidesse terve õppeaasta vältel järjepidevalt. Uues keskkonnas tekkis lastel huvi avastada sealset ümbrust ja sellest kasvas sel õppeaastal välja palju loodust ja keskkonda uurivaid projekte (Vt p 1.4).

Rühmades on laste igapäevane õpi- ja mängukeskkond kujundatud mitmekesiseid tegevusi pakkuvate keskustena, mis toetab looduse tundmaõppimist läbi mängude, katsevahendite, loodusliku ja taaskasutusmaterjalide. 3 rühmas on ka elusolendid loomariigist, taimede eest hoolitsetakse kõikides rühmades. Ka õuekeskkonda õuealal loome järjepidevalt selliseks, et see võimaldaks veelgi paremini igapäevaselt uurida, praktiseerida, loodust tundma õppida.

Lisaks toimuvad 3 korda õppeaastas tervise- ja loodusenädalad (järjepidevalt 2012-st aastast alates), mille tegevused on samaaegselt kõikides rühmades, kaasatud ka lapsevanemad ning erinevad koostööpartnerid. Tegevused on kohandatud vanuseliselt, sõimeealistel on metoodiliselt teistsugused kui aiarühmadel.

Oma keskkonna koosolekul oleme kokku leppinud, millistes kampaaniates, tähtpäevadel, projektides osaleme (olenevalt meie aasta teemadest ja tegevuskava eesmärkidest). Mõnikord toimuvad üle-lasteaialised tegevused ja osalevad kõik (N: jäätmetekke vähendamise nädal), teinekord valivad rühmad, mis on neile sobiv (digikoristus).

Väärtustame õppimist läbi praktiliste tegevuste ehedas keskkonnas. Sel õppeaastal liiguvad/tegutsevad lapsed palju Luunjas, aga toetame ka väljasõite kaugemale (looduskeskused, talud, muuseumid). Õppekäigud ja matkad kinnistavad loodushoidlikku käitumist. Väärtustame täiskasvanu eeskujul, sest laps matkib meid. Jälgime oma käitumisviisi (N: igapäevaselt veekraani sulgemist kätepesul, tulede kustutamist, prügi sorteerimist) ning suuname ka lapsi nõnda tegema. Järjepidevus ja teadlikkus tagavad teadmiste kinnistamise ja keskkonnateadliku ning -hoidliku käitumise muutuse.

8. Teavitamine ja kaasamine

Õppeasutuse Rohelise kooli tegevusi kajastava blogi ja/või kodulehe aadress:

<https://midrimaa.luunja.ee/roheline-kool/>

Kuna tervisest, ümbritsevast keskkonnast, iseendast ja oma kaaslastest hoolimine on meie põhiväärtus, siis ongi ka meie tegevused nendega seotud ja kodulehel nähtaval: [meie tegemised](#)
Lisaks postitame Facebooki lehel [Luunja Lasteaed Midrimaa](#)

Mil viisil ja keda olete teavitanud, et teie haridusasutus osaleb Rohelise kooli programmis?

- Lasteaia külalistele ja lapsevanematele on hoones: Lasteaia esindustendil on roheline lipu tunnistused
- Lasteaia söögisaalis on sein „Roheline Midrimaa“, kus on Rohelise kooli logo, meie käsitletavat teemat ja kus järjepidevalt vahetub info vastavalt käsitletavale teemale.
- Rühmades projektiseinal on ideekaardid käsitletavatest teemadest, fotod tegevustest, laste kunstitööd, töölehed, info, toetav pildi jm materjal, vahendid.

- Lasteaia kodulehel (avalikult kõigile huvilistele): rohelise kooli üldinfo, aastate kaupa meie fookusteemad, koosolekute protokollid ja rubriigi all “Meie tegemised” postitused meie tegevustest.
- Lasteaia Facebooki lehel on nähtaval huvilistele meie rohelised tegemised.
- Lasteaedade infosüsteemi Eliis vahendusel saadatud info peredele, nähtavad rühmade projektid, looduse- ja tervisenädalate plaanid, infokirjad harivate nõuannetega jmt, fotod rühmade päevategemistest.
- Lastevanematele (sh hoolekogule) jagame oma põhimõtetest infot koosolekutel
- Vallarahvale (kogukonnale) jagame infot artiklitenä Luunja valla ajalehes Kodu Uudised (paberkanäjal ja Luunja valla kodulehel)
- Oma tegemistest teavitame Facebooki lehtedel/gruppides „Rohelise kooli võrgustik“, „Lasteaednike ideed“, „Luunja valla kogukanna teated“, „Luunja uudised“.
- Meie lasteaeda on külastanud mitmete lasteaedade õpetajad, juhtkonna esindajad, majandusjuhid. Nendel kokkusaamistel tutvustame oma põhimõtteid ja tegevust, sealhulgas ka meie rohelist mõtteviisi (Tartumaa lasteaiaõpetajatele 20.02 ja Tartumaa lasteaiajuhtidele 17.10 ning Tartumaa lasteaedade majandusjuhtidele 07.02, Mäetaguse lasteaed Tõruke 24.10, Tartu l/a Koogel-Moogel 29.11).
- Meie 4 õpetajat tutvustasid oma vee-teemalisi projekte Rohelise kooli seminaril 15.02.24

Kuidas olete kaasanud Rohelise kooli programmi erinevaid huvirühmi ja kogukonda (k.a. lapsevanemaid) ja kohalikku omavalitsust?

- 1.sept – lasteaia avapeol olid uue lasteaiahoone ukseä avatud kõikidele kogukonna inimestele.
- Koostöös kohaliku omavalitsusega valmis lasteaia renoveerimisprojekt, hoone ja õueala ehitus:
- Toimus talvine jõuluaja ootamise festival (vt <https://midrimaa.luunja.ee/2023/12/>), kus tegevuskeskused lastele loodi lapsevanemate eestvedamisel.
- Mais toimuva kogukonnapäeva „Midrimaal on maaelu moes“ korraldamiseks on 02.05 toimumas lastevanemate koosolek, et kaasata neid ürituse korraldamisse ja läbiviimisse (ettevalmistavad toiduvalmistamised koos lastega, „turul“ kauplemine jmt). Üritusele on oodatud Luunja kogukonna rahvas, kaasatud Luunja haridusnõunik, Luunja Kultuuri- ja vabaaja keskus, Luunja Keskkool, Piimandusmuuseum, Tartu loodusmaja ja Tartu 2024 projekti „Kasvades oma toiduga“ töötoa läbiviijad, kohalikud talunikud.
- Vanemate kaasabil täiustasime lasteaia koridorides tegevusvõimalusi ning plaan on kaasata nad õuealal roheaia loomisesse.
- Vanemad osalevad rühmade projektides (jääkmaterjalide toomine, ühised toiduteod lasteköögis, tähtpäevade või projektide lõpu mängupeod). [N: 18.12 Midrimõmmide küünlategu jääkmaterjalidest koostöö peredega -](#)
- Konkurss “LuunjaLASTE loodusvaated läbi aasta” lapsevanematele (vt p 1.2)
- Fotokonkurss peredele "Oo, vaata ja otsi". (vt p 1.2)
- [Tammetõrude kogumine koos peredega Elistvere loomapargi loomadele. 10.10](#), küünlaümbriste kogumine
- 30.10 Helkurihommik, kus ka vanemate helkurid üle vaatame.
- 09.04 R. Rätsepp'a koolitus vanematele „Miks mu laps käitub, nagu ta käitub“ vaimse tervise toetamiseks.
- Eliisis jagame nõuandeid ja infot vanematele erinevatel teemadel (okt - helkuri vajalikkus; nov- -soovitusi pakendite vähendamiseks; dets – jõuluringitused arv, valik, lisaks T. Jäppineni mõtted jõuluajast lastega; jaan – tervisesoovitus kihiline riietumisest; üleskutse digikoristusele, märts, apr – info rohenäppude töötubadest (Kasvades oma toiduga), apr – õues tegutemise kasulikkusest.

- Oleme kogukonda teavitanud oma tegemistest, lisanud artiklitesse põhjendusi, miks ja kuidas keskkonnateadlikumalt käituda. Kutsunud läbi kohaliku ajalehe inimesi ühinema meie üleskutsega.
- Luunja valla volikogu esinaine, Lohka külaseltsi ja Luunja jahiseltsi eestvedamisel käis 2 rühma metsaprogrammil ([Vt siit](#)), üks rühm tegi koostööd kohaliku kalastusringiga, mille juhendaja (Ratt Nils) rühma lastele ja vanematele Emajõe ääres kalastuspäeva korraldas.
- Kohaliku konstaabliga värvisid meie lapsed septembris Luunjas vöötrajad, toimus liikluspäev.
- Roheiaia rajamine toimub Luunja valla (l/a eelarve), PRIA projekti „Midrimaal on maaelu moes“ rahastuse, Tartu loodusmaja ja Tartumaa Omavalitsuste Liidu toetuse kaasabil;
- Rühmad teevad koostööd ja külastavad erinevaid looduskeskusi ja muuseume (6-7a VVV õppeprogramm „Orava aastaring“; 4-5a Jääajakeskuse programm „Kes elab järve sees? Järveuuringud parvelt“; 4-5a TÜ loodusmuuseumi, kalaturu, AHHA keskuse, Tartu Loodusmaja õppeprogrammi „Lõunamaa taimed ja loomad“, TÜ Loodusmuuseumi programm „Eksootilised lemmikloomad“ külastamine, Maanteemuuseumi programm koos lapsevanematega; Võrtsjärve ääres Järvemuuseumi külastamine).

Kas olete tutvustanud oma keskkonnategevusi teistele haridusasutustele (enda õppeasutuses kohapeal, seminaridel, konverentsidel vms)? Kui jah, siis millal, kus ja kellele.

- Meie lasteaeda on külastanud mitmete lasteaedade õpetajad, juhtkonna esindajad, majandusjuhid. Nendel kokkusaamistel tutvustame oma põhimõtteid ja tegevust, sealhulgas ka meie rohelist mõtteviisi (Tartumaa lasteaiaõpetajatele 20.02 ja Tartumaa lasteaiajuhtidele 17.10 ning Tartumaa lasteaedade majandusjuhtidele 07.02, Mäetaguse lasteaed Tõruke 24.10, Tartu l/a Koogel-Moogel 29.11).
- Meie 4 õpetajat tutvustasid oma vee-teemalisi projekte Rohelise kooli seminaril 15.02.24 <https://www.tartuloodusmaja.ee/rohelise-kooli-programm-liikmele-piiratud-ligipaaas/ettekannet-vesi-1-ja-ettekannet-vesi-2>

Kas olete saanud oma tegevusi kajastada ka meedias? Kui jah, siis palun lisage võimalusel link artiklile.

Üritusi kajastasime ja üleskutseid tegime Luunja valla ajalehes Kodu Uudised, mis jõuab kõikide Luunja valla kodude postkastidesse:
sept [“Midrimaa unistus on täitunud”](#)
okt [“Tõrukesed Elistverre”](#)
dets [“Midrimaa jõuluootuse festival”](#)
jaan [“Aga miks? – MidrimaaLASTE uudishimu on piiritu”](#)
veebr [“Mänguline ja digitaalne 112 Midrimaal”](#)
märts [“Õpetajate õpiring”](#)
apr (ilmumata) – metsaprogramm koostöös Luunja jahimeestega

Kas olete tutvustanud oma keskkonnategevusi Rohelise kooli kinnises Facebooki grupis? Kui jah, siis kas 1-3 korda või rohkem?

Oma rühma lastega või kogu lasteaia ühiseid keskkonnategevusi on erinevad töötajad tutvustanud Rohelise kooli Facebooki grupis 12 korda.

9. Haridusasutuse keskkonnapõhimõtted

Kuidas koostati keskkonnapõhimõtted ja kuidas neis kokku lepidi?

Keskkonnapõhimõtete koostamise aluseks on lasteaia põhiväärtused. Arvestame pedagoogilisi õppe- ja kasvatustöö põhimõtteid ja lasteaia arengukava. Rohelise kooliga ühinemisest alates on meie tegevus muutunud süsteemseks, meil on kindlad eesmärgid, selginenud on meie arusaamad, sihid ja kujunenud olulisemad suunad.

Ühise arutelu tulemusena (kaasatud on rühma meeskonnad, majanduspersonal ja juhtkond) vormistasime oma mõtted keskkonna töörühma koosolekul 28.10.19 ühtsesse põhimõttesse:

1. Tegutseme parema keskkonna hüvanguks - väiksem jalajälg;
2. Täiskasvanud on minule eeskujuks, nende teadlikkus ja oskused aitavad meil loodust hoida ja armastada.

Need põhimõtted on jätkuvalt jäänud meie tegevuste aluseks. Meie jaoks on oluline lasteaia personali teadlikkus, õpime ise (üksteiselt, koolitustel, jälgime ühiskonnas toimuvat ning meedias kajastatud, aga otsime teaduspõhist selgitust, millest lähtume). Oluline on vaade tulevikku, millise maailma poole liigume ja kus hakkavad elama lapsed. Selle nimel peame täna tegutsema, et endast väiksem jalajälg jätta. Teame, et läbi täiskasvanu jõuab keskkonnahoidlik mõtteviis lõpuks lasteni. Lapsed õpivad eelkõige läbi täiskasvanute eeskju. Kuna aga igal aastal lisandub kollektiivi uusi liikmeid, jätkub see tegevus järjepidevalt.

Igal aastal vaatame taaskord üle kokkulepitud põhimõtted. Sel aastal (naastes renoveeritud lasteaeda Luunjas) keskendusime ümbruskonna tundmaõppimisele ja selle uurimisele kõikide meeltega. Nii otsustasime lisada põhimõtte:

3. Silm uurib, kõrv kuulab, nina nuusutab, suu maitseb, käsi katsub ja jalg astub – avastame maailma ja õpime loodust tundma kõigi viie meelega.

Kuidas on kindlustatud, et kogu haridusasutus teab keskkonnapõhimõtete olemasolust? Kus (lisaks kodulehele) saab veel tutvuda teie õppeasutuse keskkonnapõhimõtetega?

Keskkonna põhimõtted on kirjas ka meie roheliste tegevuste plaanis, mis on kõikidele töötajatele nähtav töögraafiku lisana. Ühiste arutelude tulemusena on läbi ideekaartide koostatud tegevuskava ning seda täiendatakse järjepidevalt. Läbivalt aasta jooksul kordame põhimõtteid tegevuskava täiendamisel ja tegevuste planeerimisel. Põhimõtted väljenduvad meie tegemistes. Kuna rühmades on lastele rühmareeglid ja päevakava esitatud pildis või piktogrammides, siis kujundame ka keskkonnapõhimõtted lastele arusaadavalt piltidena rohelise Midrimaa stendil söögisaalis.

Link keskkonnapõhimõtetele: <https://midrimaa.luunja.ee/roheline-kool/>

10. Lisakommentaariid

Kui eelpool jäi küsimata midagi, mis on teie hinnangul Rohelise lipu taotlemise seisukohast oluline, siis palun lisage oma mõtted siia.

Kuna kolisime 2023 suvel oma uude renoveeritud lasteaiahoonesse (hetkel siis tegutsenud alles 8 kuud), võtsime enda jaoks aega tunnetada ja mõista, kuidas maja toimima hakkab, kuidas teha keskkonna analüüsi, koguda andmeid ressursside kulu kohta, kujundada/arendada tema keskkonda. Me ei soovinud teha otsuseid kiirustades. Sellest tulenevalt võtavad mõned asjad aega rohkem, sest esimene õppeaasta kulub kohanemisele. Ise saame aga tõdeda, kuidas Luunja looduskeskkond on toetanud meie tegevusi lastega, äratanud nendes huvi, andnud suurepäraseid võimalused õues tegutsemiseks.

Soovime südamest tänada Tartu Loodusmaja, Rohelise kooli programmi koordinaatorit Eeva Kirsipuu-Vadit, kes meie püüdlusi alati on toetanud ning nõu andnud, sh roheiaia rajamine

Maaülikooli lektor ja kogukonnaaianduse eestvedaja Gloria Niin'i ning Tartumaa Omavalitsuse Liidu toel.

Teave haridusametuse direktorilt

(Selle osa täidab direktor)

<p>Kirjeldage lühidalt, millisena näete Rohelise kooli programmi arengut oma koolis/lasteaias ja kas see on haridusametuse arengukava osa (või kuidas arengukavaga seotud)?</p>	<p>Laste päevaplaanis on oluline osa õues mängimisel ja õuesõppel - Midrimaa lapsed käivad suvest talveni ja talvest kevadeni iga päev kolm korda õues.</p> <p>Lasteaed on tervist edendav lasteaed, oleme liitunud programmidega "Kiusamisest vabaks" ja "Samm sammult", "Taimne toidupäev", "Kasvades oma toiduga", rahvusvahelise programmiga "Roheline kool". Lapsest lähtuva tegevuskultuuri rakendamiseks oleme loonud oma nn midripedagoogika, kus koos väärtuste kujundamisega loome tingimused lastes 21. sajandi oskuste omandamiseks. Üliolulised on terviseteadlikkus, keskkonnateadlikkus.</p> <p>Arengukava eesmärgid on tulnud mitmete programmidega liitumisest.</p>
<p>Mida head on Rohelise kooli programmis osalemine haridusametusele kaasa toonud (nt koostöö, muutused, praktikad vm)?</p>	<p>Rohelise kooli programm annab lisavõimalusi terviseteadlikkuse ja keskkonnateadlikkuse õppimiseks, juurutamiseks. Kuna lasteaias arengukavas on seotus Rohelise kooli programmiga, siis tulemuse tagamiseks oleme kursis kogu Midrimaa perega Rohelise kooli poolt pakutavate tegevustega, mis on suunatud lasteaedadele. Suurimad kasutegurid on teiste haridusametuste kogemused, infomaterjalid jne.</p>
<p>Kuidas olete kindlustanud, et programmis osaleb kogu haridusametuse, mitte ainult töörühm?</p>	<p>Eelmiste aastate kogemusel oli keskkonna/roheline kooli töögrupis 10 liiget, kes olid omale valinud teadlikult töögrupi. Meie kogemusel arendas väikene töögrupp väga teadlikku inimeste kogumit ning tihti jäi väikese otsustusgrupp ka ise tegijaks. Juba eelmisel aastal leidsime teise, kuid toimiva lahenduse. Otsustajate töögrupis on igast rühmast 1 liige, kes kuulab infot, räägib kaasa ja viib ühiselt otsustatud tegevuse ellu. Sel aastal toimusime samamoodi. Nii on meil ühine otsus õueala tegemiste kohta, sündinud on loodus- ja tervisnädala aktuaalsed teemad, söögisaalis lastega toimetamisreeglid jne. Personal on kaasatud, julgub ise teha parendusi, teeb ettepanekuid uuendusteks.</p>

Taotluse lisad on:

1. Foto 1: Õppekäik Kaagvere seenemetsa. Emma Koiduaru

2. Foto 2: Mõõdame erinevate vahenditega veelompe. Imbi Vilpo
3. Foto 3: Maailmakoristuspäeval valime Luunjas õige prügikasti. Lissi Taavits
4. Foto 4 Kalapüügimäng Annika Kallas
5. Foto 5 Uurime õuealal kasvavaid puid Lissi Taavits
6. Foto 6 Lapsed õpivad matkides ja koos tehes Marie Ivanova
7. Foto 7 Luunja jahimeeste abiga oja ületamine Annika Kallas
8. Foto 8 Meelte kool Lia Raat
9. Foto 9 Luunja roosiaias kevade märke otsimas Katrin Peikri
10. Foto 10 Veeprojekt Emajõe ääres Imbi Vilpo
11. Foto 11 Emajõe maalimine Heili Kajaste
12. Video 1 Koolieelikute rühm oma matkarajal Ene Elender
13. Video 2 Kuidas Midrimaa lapsed koos Kasti-Katiga pakendite eluga tutvusid Lia Raat

Kinnitame, et esitatud andmed on õiged ning oleme teadlikud, et võimalusel külastatakse õppeasutust või tehakse veebikohtumine, vajadusel tehakse päringuid e-kirja või telefoni teel.

Kinnitame, et taotlusele lisatud fotosid võivad roheline kooli programmi koordineerivad asutused kasutada programmi kommunikatsiooniks teabematerjalides, sotsiaalmeedias või muudes kanalites.

Kas olete nõus, et antud keskkonnamärgise taotlust võib edastada kolmandatele osapooltele õppe- ja teadustöös kasutamiseks (nt üliõpilaste läbiviidavad uurimused Rohelise kooli teemadel) ⁴?

Jah, olen nõus

Lia Raat

Rohelise kooli programmi ehk keskkonnatöörühma juht (nimi ja allkiri)

/Allkirjastatud digitaalselt/

Uuve Jakimainen

Direktor (nimi ja allkiri)

/Allkirjastatud digitaalselt/

⁴ Kustutage üleliigsed sõnad – “Jah, olen nõus“ või „Ei ole nõus“